

Rapport från minoritetskonferensen i Hanaholmen 27-28 nov.

Denna Minoritetskonferens hölls därför att man vill uppmärksamma märkesåret 1808-1809 då det både i Sverige och Finland tillkom nya minoriteter; svenskar i Finland och finnar i Sverige. Här kommer jag att mycket kortfattat säga vad som är mina starkaste intryck från konferensen. Jag kommer också att skriva ner lite intressanta detaljer som var obekanta för mig före de här två dagarna. Konferensen var för mig väldigt nyttig och inspirerande.

Intressant var diskussionen om finskans roll i Sverige som kom upp flera gånger. Många av deltagarna var sverigefinnar som inte få gånger efterlyste fler statsningar på finskan i Sverige. De ansåg bl.a. att Sverige måste också börja satsa på finskan, precis som fallet är i Finland angående satsningen på svenska. En röst sade att grannspråkskunskap (norska, danska, finska) borde undervisas i svenska grundskolor och stå i skollagen.

Finskans ställning i Sverige skulle också stärkas om de finska förvaltningsområdena utökades från de i norr till att också gälla kommuner i Mälardalen samt Göteborg och Trollhättan där hälften av de 5% av de finstalande i Sverige bor. De sverigefinnar som inte bor i de finska förvaltningsområdena har väldigt svårt att få service på finska.

Jag fick nöjet att lyssna på både romsk musik och estlandssvensk folkmusik, framförda av finska romen Annette Åkerlund samt estlandssvensken Sofia Joons. Sofia spelade på det estniska traditionella musikinstrumentet tagelharpa.

Den estlandssvenska kulturen har varit så gott som död ett par årtionden. Kulturen och människorna försvann så gott som helt under andra världskriget på grund av att de flesta flydde till Sverige undan förföljelse av den sovjetiska regimen i Estland. De estlandssvenskar som ändå stannade kvar förlorade allt i kulturell och social väg. Men ättlingar till estlandssvenskar och ännu levande estlandssvenskar håller på att organisera sig för att återuppliva och ta tillbaks deras så gott som försvunna kultur.

I Estland har man ännu ett hotat minoritetsspråk i sydestniskan. Vad jag förstår finns här en hel del bekymmer från senare tid med diskriminering. Idag finns det sydestniska institutet som ser efter de sydestniska hjärtefrågorna.

Elisabeth Nauclér hade en kort föreläsning om Ålandsexemplet och den åländska kulturautonomin. Hon sade bland annat, som är viktigt att poängtera, att den åländska autonomin och den lösning som har formats av NF för Åland inte skall ses som en modell utan som ett exempel på en bra konfliktlösning.

Att man lyckades att internationalisera konflikten mellan Åland, Sverige och Finland om Ålands tillhörelse gjorde så att konflikten gick till NF. Detta var viktigt och liknande status har inte t.ex Tibet, Baskien eller Taiwan lyckats med.

Flera viktiga antaganden och kommentarer gjordes konferensen som borde belysas:

- *Det ska inte finnas språkmodeller som kan exporteras eller importeras. För det går inte. Varje enskilt område har sina särdrag som gör det omöjligt för dem att ta en modell direkt från ett annat område med annan kultur osv.*
- *Var skall man lägga gränsen mellan en gammal minoritet och en ny minoritet samt mellan en dialekt och ett annat språk?*
- *En invandrare lär sig idag per automatik enbart finska och blir pålärd detta. Men borde inte det finnas ett alternativ till att lära sig svenska också? I ett tvåspråkigt samhälle borde det. Detta är den svenska minoritetens stora utmaning framöver.*
- *Var skall man lägga gränsen mellan en gammal minoritet och en ny minoritet samt mellan en dialekt och ett annat språk?*

Övrigt pratades det mycket om identitet som sammankopplat med språket samt om att minoriteter ofta har flera identiteter. Det kom upp i flera omgångar och upplystes tydligt i sammen Ann-Helen Laestadius framförande där hon pratade om den skam hon kände för att tillhöra samerna under sin ungdom. Nu är hon istället ledsen för att hon aldrig fick chansen att lära sig samiska ordentligt.

För den finländare som läser det här och bor i Sverige kan det vara intressant att veta lite om Mokoma festivalen. Festivalens grundare Lina Puranen berättade om den nytilkomna festivalen. Incitamentet till festivalen var att hon tröttnat på att aldrig höra traditionell finsk musik i Sverige. Hon ville locka ungdomar med en moderniserad profil och ändra på den gängse traditionella finlandsbilden i Sverige (kolla mera på (<http://www.mokoma.se/>)).

Visste du att ...

- *3000 av världens 6000 språk kan försvinna inom några generationer!*
- *Det finns tio olika språk inom samekulturen, i fyra olika länder.*
- *Enligt internationell lag är det samiska folket ett urfolk och de äger sin jord där de har bott sen urminnestider.*
- *Den estlandssvenska kulturen och människorna försvann så gott som helt under IIWK på grund av att de flesta flydde till Sverige undan förföljelse av den sovjetiska regimen i Estland.*
- *För 100 år sedan fanns två lika stora språk i Estland; sydestniska och nordestniska.*
- *Svenska staten kommer att ge stöd (8 miljoner) till undervisning i svenska i finska skolor i Finland.*
- *Britter och irier är sämst på att ha flera än ett språk, men också sydeuropeer och ungrare är dåliga.*
- *53% pratar ett annat språk än deras modersmål av EU:s medborgare.*
- *Det finns faktiskt en finsk minoritet i Estland – de flesta är ingermanlänningar som kommit dit av olika orsaker.*
- *Arabiska kan vara ett officiellt minoritetsspråk i Sverige om ca. 60 år. För då har minoriteten vart tillräckligt länge i landet för att kunna bli en ratificerad minoritet i landet*
- *Sverige fick en språkpolitik att tala om långt senare än i Finland. Det är först på senare år man har bestämt sig för att starta en sådan. Man har helle inte haft något officiellt modersmål i Sverige*
- *Åland är den enda ön i Östersjön där befolkningen ökar och detta p.g.a. den åländska konstitutionen enligt Nuaclér.*